

HE 96/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Maanpuolustuskorkeakoulusta annettua lakia. Esityksen mukaan sotatieteellisenä jatkotutkintona toimisi lain voimaantultua vain sotatieteiden tohtorin tutkinto. Yleisesikuntaupseerin tutkinto korvattaisiin yleisesikuntaupseerikurssilla, joka olisi jatkossa osa sotatieteellistä täydennyskoulutusta.

Sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamisen edellytyksenä ei ehdotetun muutoksen myötä olisi jatkossa yleisesikuntaupseerin tutkinto. Säädösperusta ehdotetaan muutettavaksi muotoon, jossa sotatieteiden tohtorin jatkotutkintoa opiskelemaan on hyväksyttävissä sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittanut upseeri taikka muun soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö.

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla uudistettaisiin upseerikoulutusta vastaamaan Puolustusvoimien toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin ja parannettaisiin upseerien koulutusjärjestelmän yhteensopivuutta Nato-liittolaisten kanssa sekä varmistetaan henkilöstön riittävyys ja parempi kohdentaminen tehtäviin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi	3
2.1 Lainsäädäntö- ja muu sääntelytausta	3
2.2 Nykytilan kuvaus	7
2.3 Nykytilan arviointi	8
3 Tavoitteet	9
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	13
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	14
6 Lausuntopalaute	14
7 Säännöskohtaiset perustelut	15
8 Lakia alemman asteinen sääntely	17
9 Voimaantulo	19
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	19
LAKIEHDOTUS	21
Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta	21
RINNAKKAISTEKSTI	23
Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta	23
ASETUSLUONNOS	26
Valtioneuvoston asetus Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 ja 14 §:n muuttamisesta	26
Valtioneuvoston asetus puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta	27
Valtioneuvoston asetus puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta	28
Valtioneuvoston asetus rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n muuttamisesta	29
Valtioneuvoston asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen 8 §:n muuttamisesta	30
Valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta	30

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman, *Vahva ja välittävä Suomi*, uuden aikakauden ulko- ja turvallisuuspolitiikan painopistealueen mukaan hallitus huolehtii puolustuskykynsä ylläpidosta ja kehittämisestä turvallisuusympäristön muutokset huomioiden ja sotilaallisesta ja hallinnollisesta integraatiosta Naton kanssa, sekä varmistaa Puolustusvoimien henkilöstön riittävyyden ja jaksamisen muuttuneessa toimintaympäristössä.

Puolustusvoimat on arvioinut upseerikoulutusjärjestelmän muutostarpeet Nato-jäsenyyteen liittyen ja todenneet tarpeen upseerikoulutuksen uudistamiseksi vastaamaan Puolustusvoimien toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia siltä osin, kun muutoksilla tarkennetaan upseerien koulutusjärjestelmän yhteensopivuus Nato-liittolaisten kanssa sekä varmistetaan henkilöstön riittävyys ja kohdentaminen eri tehtäviin tulevaisuuden tarpeet huomioiden.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä virkatyönä pääesikunnan puolustusministeriölle 03.11.2023 tekemästä esityksestä. Puolustusvoimat on esityksen valmistelussa kuullut henkilöstöjärjestöjä yhteistoimintaelinten kautta. Puolustusministeriö on valmistelun aikana tehnyt yhteistyötä Puolustusvoimien, sisäministeriön rajavartio-osaston, sekä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Hallituksen esityksen luonnoksesta on järjestetty lausuntokierros 19.2. – 2.4.2024. Lausuntoa on pyydetty 10 taholta, minkä lisäksi myös muilla tahoilla on ollut mahdollisuus antaa lausuntonsa lausuntopalvelu.fi –sivustolla julkaistusta esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntö on esitetty laaja-alaisesti eri henkilöstö- ja tutkimusjärjestöille, sekä viranomaisille. Lausunnon antoi yhteensä 3 tahoja. Annetut lausunnot ja muut valmisteluasiakirjat ovat saatavilla osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>, hankkeen tunnus on PLM002:00/2024.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö- ja muu sääntelytausta

Maanpuolustuskorkeakoulusta

Maanpuolustuskorkeakoulu on Puolustusvoimiin kuuluva sotatieteellinen korkeakoulu, josta säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa laissa (1121/2008). Maanpuolustuskorkeakoululla ei ole yliopistoja vastaavaa itsehallintoa, eikä se siksi ole yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettu yliopisto. Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinnot on kuitenkin rakennettu Bolognan prosessin mukaisesti ja ne rinnastetaan yliopistoissa annettaviin tutkintoihin. Vuoden 2001 uudistuksella lakkautettiin opistoupseerin koulutus ja luotiin upseerin kaksiportainen koulutusohjelma, jossa perustutkintoina suoritetaan upseerin alempi, sotatieteiden kandidaatin ja ylempi sotatieteiden maisterin korkeakoulututkinto sekä näitä seuraavina mahdollisina jatkotutkintoina yleisesikuntaupseerin ja sotatieteiden tohtorin

tutkinnot. Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinnot ovat sovitettu yhteen eurooppalaisten yliopistojen opintojen kanssa vuonna 2006, mikä on mahdollistanut opiskelijoille liikkuvuuden Maanpuolustuskorkeakoulun ja eurooppalaisten yliopistojen välillä kandidaatintutkinnon suorittamisen jälkeen.

Voimassa oleva laki Maanpuolustuskorkeakoulusta on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009, jolloin aiemmin muutoin kumotusta 31 päivänä toukokuuta 1974 puolustusvoimista annetussa laissa (402/1974) olleet ja sen kumoamisen jälkeen voimaan jätetyt Maanpuolustuskorkeakoulua koskevat säännökset 10 a ja 10 b §, sellaisina kuin ne olivat laissa 452/2001 erotettiin erilliseksi omaksi laiksi. Samalla uudistettiin myös sisällöllisesti Maanpuolustuskorkeakoulun asemaa, hallintoa, opetusta ja tutkintoja koskevaa sääntelyä. Yleisenä pyrkimyksenä uudistuksessa oli lähentää Maanpuolustuskorkeakoulua koskevaa sääntelyä yliopistoja koskevaan sääntelyyn. Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavat tutkinnot rinnastetaan korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 2 §:n 2 momentin ja 8 §:n mukaisesti yliopistolain mukaisten yliopistojen myöntämiin tutkintoihin.

Maanpuolustuskorkeakoulussa annettavasta opetuksesta

Suomessa järjestettävästä sotatieteellisestä opetuksesta ja tutkinnoista säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa laissa. Maanpuolustuskorkeakoulu on lain 1 §:n 1 momentin mukaan Puolustusvoimiin kuuluva sotatieteellinen korkeakoulu. Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävistä säädetään lain 2 §:ssä. Maanpuolustuskorkeakoulun tehtävänä on edistää sotatieteellistä tutkimusta ja antaa tutkimukseen ja alan parhaisiin käytäntöihin perustuvaa sotatieteellistä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Maanpuolustuskorkeakoulu johtaa Puolustusvoimien hallintoyksiköissä ja Rajavartiolaitokseen kuuluvassa Raja- ja merivartiokoulussa annettavaa sotatieteiden kandidaatin ja sotatieteiden maisterin tutkintoihin sisältyvää opetusta. Maanpuolustuskorkeakoulu sovittaa yhteen hallintoyksiköissä ja Raja- ja merivartiokoulussa annettavan sotilasammattillisen opetuksen sotatieteellisiin tutkintoihin kuuluvan opetuksen kanssa. Sotilasammattillisia opintoja voidaan järjestää myös Maanpuolustuskorkeakoulussa. Lain 2 §:n 3 momentin mukaan tehtäviään hoitaessaan Maanpuolustuskorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulun tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Lain 2 a §:n 1 momentin mukaan Pääesikunta vahvistaa Maanpuolustuskorkeakoulun tutkintojen ja muun upseerin virkaan vaadittavan opetuksen yleiset tavoitteet. Pääesikunta lisäksi yhteensovittaa upseerin virkaan vaadittavan opetuksen ja muun Maanpuolustuskorkeakoulussa annettavan opetuksen Puolustusvoimien muun koulutuksen kanssa. Lain 1 §:n 2 momentin mukaan Pääesikunnan toimivallasta Maanpuolustuskorkeakoulua koskevassa asiassa säädetään tämän lain lisäksi puolustusvoimista annetussa laissa.

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 6 §:n mukaan Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan suorittaa alempana korkeakoulututkintona sotatieteiden kandidaatin ja ylempänä tutkintona sotatieteiden maisterin tutkinto. Lisäksi pykälän mukaan tutkintoihin kuuluvat jatkotutkintoina yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinnot. Lain 7 §:n mukaan Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan lisäksi järjestää sotatieteellistä täydennyskoulutusta ja muuta koulutusta sekä antaa sotilasammattillista opetusta. Lain 14 §:n 1 momentin mukaan opiskelijan, joka valitaan suorittamaan upseerin virkaan johtavia opintoja, on sotatieteiden kandidaatin tai sotatieteiden maisterin tutkinnon lisäksi suoritettava 2 §:n 3 momentissa tarkoitettut sotilasammattilliset opinnot. Maanpuolustuskorkeakoulusta annettua lakia koskevissa esitoissa (HE 62/2008 vp, s. 4–5) todetaan, että sotatieteiden kandidaatin

tutkinnon ja sotilasammattillisten opintojen suorittamisen jälkeen opiskelija nimitetään määräaikaiseen nuoremman upseerin virkaan ja hän syventää saamaansa opetusta 3–4 vuoden ajan työelämässä. Nykyisin syventävä vaihe kestää edellä mainitusta poiketen noin 4–5 vuotta. Sotatieteiden kandidaatin tutkintoa ja erikseen määrättyjä sotilasammattillisia opintoja seuraavan työelämäjakson tavoitteena on syventää upseerin käytännön osaamista ennen maisterin tutkintoon johtavia opintoja. Sotilasammattilliset opinnot ovat puolustushaaran järjestämisvastuulla olevia opintoja, joiden suorittaminen on edellytyksenä upseerin virkaan nimittämiseksi, esimerkiksi lupia, oikeuksia, kelpuutuksia ja muita käytännön ammattitaitojen hankkimiseen liittyviä opintoja ja harjoituksia esimerkiksi ammuttamiseen liittyen. Puolustushaarat vastaavat upseerin virkaan korkeakoulututkinnon lisäksi edellytettävistä sotilasammattillisista opinnoista ja päättävät sotilasammattillisten opintojen sisällön. Näitä opintoja voivat järjestää puolustushaara-, aselaji- ja toimialakoulut, Raja- ja merivartiokoulu sekä joissain tapauksissa myös Maanpuolustuskorkeakoulu. Pääesikunta vahvistaa ja sovittaa yhteen tutkintotavoitteet sekä sotilasammattillisten opintojen ja muun täydennyskoulutuksen tavoitteet. Sotilasammattilliset opinnot ovat edellytyksenä upseerin virkaan, mutta kyse ei ole tieteellisistä opinnoista, eikä niistä kerry opintopisteitä korkeakoulututkintoon (HE 62/2008 vp, s. 18).

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1124/2008) säädetään tarkemmin opinnoista ja niiden laajuuksista. Asetuksen 4–7 §:issä säädetään sotatieteiden kandidaatin tutkinnosta, jonka laajuus on 7 §:n mukaan 180 opintopistettä. Pykälän mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun tulee järjestää koulutus siten, että tutkinto voidaan suorittaa päätoimisesti opiskellen kolmessa lukuvuodessa. Sotatieteiden maisteritutkinnosta säädetään asetuksen 8–11 §:issä. Asetuksen 11 §:n 1 momentin mukaan sotatieteiden maisterin tutkintoon vaadittavien opintojen laajuus on 120 opintopistettä. Momentin mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun tulee järjestää koulutus siten, että tutkinto voidaan suorittaa päätoimisesti opiskellen kahdessa lukuvuodessa. Sotatieteellisestä jatkokoulutuksesta säädetään asetuksen 3 luvussa. Asetuksen 13 §:n mukaan yleisesikuntaupseerin tutkinto suunnitellaan ja järjestetään siten, että opiskelijat saavuttavat ylimpiin upseerin tehtäviin vaadittavat tiedot ja taidot sekä tutkijavalmiudet. Yleisesikuntaupseerin tutkintoon kuuluu järjestelmällinen teoreettinen ja käytännöllinen syventyminen erikoisalaan, tutkimus omalta erikoisalalta ja erikoisalan ohjattu työkokemus. Tutkinnon laajuus on vähintään 140 opintopistettä, jonka suorittaneella on asetuksen 14 §:n mukaan yleisesikuntaupseerin arvo.

Puolustusvoimien virkojen ja tehtävien kelpoisuusvaatimuksista

Puolustusvoimista annetun lain 37 §:ssä säädetään Puolustusvoimien virkojen ja tehtävien kelpoisuusvaatimuksista. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä virkojen ja tehtävien erityisistä kelpoisuusvaatimuksista. Upseerin erityisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään puolustusvoimista annetulla valtioneuvoston asetuksella (1319/2007), jonka 9 §:n mukaan erityisenä kelpoisuusvaatimuksena upseerin virkaan on sotatieteiden maisterin tutkinto ja sotilasammattilliset opinnot, tai muut pykälässä mainitut tähän rinnastuvat Maanpuolustuskorkeakoulussa tai sitä edeltäneessä Kadettikoulussa suoritettut upseerin opinnot. Pykälän 3 momentin mukaan everstin, kommodorin ja sitä ylemmän upseerin virkaan vaaditaan upseerin virkaan edellytettävien kelpoisuusvaatimusten lisäksi yleisesikuntaupseerin tutkinto. Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 17 §:n 1 momentin mukaan kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat yleisesikuntaupseerin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut sotatieteiden maisterin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä voidaan yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja jolla muutoin todetaan olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet. Pykälän 3 momentin mukaan kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat sotatieteiden tohtorin tutkintoon, on henkilö,

joka on suorittanut yleisesikuntaupseerin tutkinnon. Erityisistä syistä voidaan sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on Maanpuolustuskorkeakoulussa tai muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetuista jatkotutkinnoista

Maanpuolustuskorkeakoulusta annettua lakia säädettäessä yleisesikuntaupseerin tutkinnon opinnot muodostuivat esiuupseerikurssista ja yleisesikuntaupseerikurssista. vähintään 60 opintopisteen laajuinen noin vuoden kestävän esiuupseerikurssin suorittivat kaikki vakinaisessa virassa olleet Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen upseerit. Tuolloin noin kolmannes esiuupseerikurssin opiskelijoista valittiin kurssin suorittamisen jälkeen yleisesikuntaupseerikurssille soveltuvuuden ja opintomenestyksen perusteella. Tilanne kuitenkin muuttui vuonna 2012, jolloin Puolustusvoimissa päätettiin eriyttää esiuupseerikurssi ja yleisesikuntaupseerikurssit toisistaan. Samalla esiuupseerikurssi muutettiin sotatieteelliseksi täydennyskoulutukseksi ja pituudeltaan noin viiden ja puolen kuukauden mittaiseksi virkaurakurssiksi.

Vuoden kestänyt yleisesikuntaupseerikurssi puolestaan muodostettiin kaksivuotiseksi yleisesikuntaupseerin 140 opintopisteen tutkintokokonaisuudeksi, johon valinta tapahtui oman erillisen pääsykokeen ja tätä edeltävän esikarsintavalinnan perusteella. Tämän muutoksen jälkeen yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittivat ainoastaan pääsykokeessa opiskelijoiksi hyväksytyt henkilöt. Muut upseerit, jotka eivät pyrkineet tämän tutkinnon opiskelijoiksi tai jotka eivät tulleet pääsykokeissa hyväksytyiksi yleisesikuntaupseerin tutkinnon opiskelijoiksi, suorittivat sotatieteelliseksi täydennyskoulutukseksi muutetun esikuntaupseerikurssin virkaurakurssina. Ensimmäiset nykymuotoisen yleisesikuntaupseerin tutkinnon soveltuvuuskokeet järjestettiin vuonna 2013 ja valintakokeet pidettiin vuonna 2014. Näiden kokeiden kautta valitut ensimmäiset nykymuotoisen yleisesikuntaupseerin tutkinnon opiskelijat aloittivat opintonsa vuonna 2015.

Joka toinen vuosi alkavaa yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittavia opiskelijoita on kerrallaan noin 80. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon pääoppiaineena on sotataito, joka sisältää strategiaa, operaatiotaitoa ja taktiikkaa, sekä sotahistoriaa. Muita oppiaineita ovat johtaminen, sotatekniikka ja sotilaspedagogiikka. Tutkimuskoulutus ja siihen liittyvä diplomityön laatiminen ovat oleellinen osa tutkintoa. Yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtaviin opintoihin voidaan hyväksyä myös soveltuvalle alalla muussa korkeakoulussa ylempään korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö, jonka on oltava sopiva koulutettavaksi upseerin ylimpiin tehtäviin.

Maanpuolustuskorkeakoulussa on myös sotatieteiden tohtorin tutkintoon johtava tieteellinen jatkokoulutusohjelma, jossa voidaan opiskella sotatieteiden tohtorin tutkinto sotahistoriassa, johtamisessa, sotatekniikassa, operaatiotaidossa ja taktiikassa, sekä sotilaspedagogiikassa ja strategiassa. Ohjelmaan osallistumiseksi kelpoisuusvaatimuksena on Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettu ylempi korkeakoulututkinto tai yleisesikuntaupseerin tutkinto. Sotatieteiden tohtorin jatkokoulutusohjelmaan voidaan hyväksyä erityisestä syystä myös hakija, jolla on tähän soveltuva muu ylempi korkeakoulututkinto.

Nykyinen Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettava yleisesikuntaupseerin tutkinto sijoittuu Eurooppalaisten tutkintojen viitekehyksen (*European Qualification Framework, EQF*) korkeimmalle tasolle (taso 8). Eurooppalainen viitekehys on sidoksissa Suomen kansalliseen tutkintojen viitekehykseen (*Finnish National Framework for Qualifications, FINQF*), josta säädetään laissa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (93/2017) ja sen 2 §:n 2 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tutkintojen ja muiden

osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (120/2017) sekä sen liitteessä. Mainitun asetuksen liitteen mukaan ylemmät korkeakoulututkinnot, kuten sotatieteen maisterin tutkinto sijoittuvat viitekehyksen tasolle 7. Samalle tasolle sijoittuvat myös esiupseerikurssi, sekä sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot. Tasolle 8 sijoittuvat yleisesti yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot, kuten lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot.

2.2 Nykytilan kuvaus

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa (VNS 16/2022 vp, s. 26) todetaan, että sotilaallisen maanpuolustuksen edellytykset tulee turvata ja Suomen kansainvälistä puolustusyhteistyötä tulee systemaattisesti kehittää turvallisuusympäristön vaatimuksia ennakoiden, sekä siten että Suomen puolustus sovitetaan osaksi Naton yhteistä puolustusta. Valtioneuvoston selonteossa Suomen liittymisestä Pohjois-Atlantin liittoon (VNS 3/2022 vp, s. 3) todetaan, että Naton jäsenenä Suomi osallistuu Naton yhteiseen puolustus suunnitteluprosessiin ja harjoitustoimintaan nykyistä kattavammin sekä osallistuu Naton operatiivisiin johtamisrakenteisiin ja johtamisjärjestelmiin. Valtioneuvoston ajankohtaiselonteossa turvallisuusympäristön muutoksesta (VNS 1/2022 vp, s. 16) todetaan välitön tarve Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen henkilöstön määrän lisäämiselle muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Puolustusvoimille on ajankohtaiselonteossa annettu tehtävä kartoittaa muuttuneen turvallisuustilanteen aiheuttamat henkilöstön lisätarpeet.

Maanpuolustuskorkeakoulussa järjestettävä sotatieteellinen koulutus muodostaa Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa palvelevien suomalaisten upseerin perustutkinnon, joka muodostuu noin kolme vuotta kestävästä, 180 opintopisteen laajuisesta sotatieteiden kandidaattitutkinnosta, jonka lisäksi suoritetaan sotilasammattillisia opintoja. Sotatieteiden kandidaatin tutkintoa seuraa noin viiden vuoden työelämävaihe ja sitä seuraava 120 opintopisteen laajuinen sotatieteiden maisteritutkinnon suorittaminen. Upseerin jatkotutkinto on vähintään 140 opintopisteen laajuinen, noin kaksi vuotta kestävä yleisesikuntaupseerin tutkinto. Ne, jotka eivät hakeudu yleisesikuntaupseerikurssille suorittavat puolen vuoden mittaisen esiupseerikurssin, jonka laajuus on 33 opintopistettä. Toisena sotatieteellisenä jatkotutkintona on sotatieteiden tohtorin tutkinto, joka muodostuu 50 opintopisteen laajuisista sotatieteellisistä opinnoista sekä väitöskirjasta, jolle ei ole asetettu opintopistelajuuutta. Sotatieteiden tohtorin tutkinto on suoritettavissa neljässä vuodessa päätoimisesti opiskellen. Nykyinen Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettava yleisesikuntaupseerin tutkinto sijoittuu eurooppalaisten ja Suomen kansallisen tutkintojen viitekehysten korkeimmalle tasolle (taso 8). Tasolle 8 sijoittuvat yleisesti yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot, kuten lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Ylemmät korkeakoulututkinnot, kuten sotatieteen maisterin tutkinto ja muut korkeakoulututkintoa edellyttävät sotatieteelliset täydennyskoulutukset, kuten esiupseerikurssi sijoittuvat tätä alemmalle tasolle 7.

Upseerin virkaan vaadittavat opinnot suoritetaan kahdessa vaiheessa siten, että valmistuttuaan sotatieteiden kandidaatiksi, upseeri nimitetään määräaikaiseen nuoremman upseerin virkaan ja hänet ylennetään luutnantiksi. Kandidaatti työskentelee tämän jälkeen joukko-osastossa kouluttajana viiden vuoden ajan, minkä jälkeen hän palaa Maanpuolustuskorkeakouluun suorittamaan maisteriopinnot. Suoritettuaan maisteriopintonsa ja valmistuttuaan sotatieteiden maisteriksi, opiskelija ylennetään kapteeniksi ja hänet nimitetään vakinaiseen upseerin virkaan. Lentoukseerin koulutusohjelmasta Maanpuolustuskorkeakoulusta valmistunut vakinaistetaan edellä mainitusta poiketen jo sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittamisen jälkeen. Yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittamaan haetaan valintakokeen kautta noin 5 vuotta sotatieteiden maisteriksi valmistumisen jälkeen. Tästä pääsäännöstä voidaan puolustushaaran tai toimialan erityisestä tarpeesta poiketa pääesikunnan päätöksellä.

Nykytilassa yleiskuntaupseeritutkintoa suorittamaan hakeutuu ja valitaan edellä kuvatulla tavalla pääsääntöisesti uusimuotoisen upseerikoulutusjärjestelmän mukaisen upseerin perustutkinnon suorittaneita sotatieteiden maistereita. Aiempina vuosina myös korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen 8 §:n 1 momentissa kuvatulla tavalla aiemman lain mukaisen upseerin tutkinnon suorittaneet ovat voineet hakea kurssille, mutta nykyään heillä ei katsota olevan riittävästi virkaikää jäljellä tullakseen valituksi kurssille. Joka toinen vuosi järjestettävällä kurssilla aloittaa noin 80 opiskelijaa.

2.3 Nykytilan arviointi

Yleisesikuntaupseerin tutkinto luotiin jatkotutkinnoksi aikana, jolloin ylempää korkeakoulututkintoa ei ollut vielä upseerin koulutusjärjestelmässä. Yleisesikuntaupseerin tutkinto toimii Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkintona sotatieteiden tohtoritutkinnon rinnalla. Yleisesikuntaupseerin tutkintoa on vaikea rinnastaa suomalaisen koulutusjärjestelmän mukaisiin tohtorin ja lisensiaatin tutkintoihin, vaikka ammatillisia jatkotutkintoja ja pätevyysohjelmia onkin suomalaisessa koulutusjärjestelmässä käytössä.

Sotatieteiden tohtorin tutkinto on vakiinnuttanut asemansa tieteellisenä jatkotutkintona. Puolustusvoimien sisäisessä arvioinnissa on todettu, että yleisesikuntaupseeri ei tarvitse työssään laajempaa, lähimmin lisensiaatin tutkintoon vertautuvaa tutkintopätevyyttä, vaan maisteritutkinto luo siihen riittävät valmiudet. Nykyinen kahden vuoden pituinen ja akateemisen lopputyön sisältävä yleisesikuntaupseerin tutkinto on Maanpuolustuskorkeakoulussa kerättyjen opiskelijapalautteiden perusteella koettu liian pitkäksi. Opintopisteiltään ja suoritusajaltaan lähes saman pituisesta maisteritutkinnosta on kulunut vain noin viisi vuotta yleisesikuntaupseerikurssin alkaessa. Yleisesikuntaupseerin tutkinto ei myöskään istu Bolognan prosessin kolmiportaiseen tutkintorakenteeseen.

Suomalaisessa järjestelmässä kaikki Puolustusvoimilla vakituudessa virassa työskentelevät Maanpuolustuskorkeakoulussa tutkinnon suorittaneet upseerit käyvät sotatieteiden maisteritutkinnon. Kansainvälisesti vertailtuna on käytössä useampia eri malleja, josta yleisin on malli, jossa opiskelijat tulevat yleisesikuntaupseerikurssille kandidaattitasoisilla opinnoilla ja tutkinnon jälkeen tai sen aikana opiskelevat muualla yliopistossa maisteritutkinnon. Suomalainen malli, jossa yleisesikuntaupseerin tutkinto on jatkotutkinto, on kansainvälisesti poikkeava. Yleisesikuntaupseereilla ei ole Puolustusvoimissa arvioitu osaamisen näkökulmasta olevan tarvetta nykymuotoisen jatkotutkinnon suorittamiselle. Upseereiden osaamisen arvioidaan olevan joustavammin täydennettävissä ja päivitettävissä esityksen mukaisena sotatieteellisenä täydennyskoulutuksena, joka mahdollistaisi koulutuksen sisällön nopeamman päivittämisen vastaamaan toimintaympäristön muutoksia verrattuna vähemmän joustavaan ja pysyväisluontoisempaan tutkintokoulutukseen.

Yleisesikuntaupseerin tutkintoon hakeutuneiden ja valintakokeisiin osallistuneiden määrä on Puolustusvoimien mukaan laskenut. Kiinnostus yleisesikuntaupseeritutkinnon suorittamista kohtaan on vähentynyt Puolustusvoimien teettämien opiskelijapalautteiden ja tilastojen perusteella. Maanpuolustuskorkeakoulun keräämän opiskelijapalautteen mukaan noin puolet yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittavista opiskelijoista kokee opintojen ja perhe-elämän yhteensovittamisessa haasteita. Lisäksi he toivovat opiskeluajan lyhentämistä ja etäopetuksen lisäämistä. Toimintaympäristön muutoksen myötä kerätystä palautteesta on tunnistettu tarve uudistaa jatkotutkintoihin liittyvää opetussuunnitelmaa ja opetuksen sisältöjä, sekä mahdollistaa nopeampi siirtyminen opinnoista työelämään.

Upseereiden tarve on kasvanut Suomen liittyä Natoon 4.4.2023. Jäsenyyden myötä kasvanut tarve upseereille on kohdistunut erityisesti yleisesikuntaupseereihin, joita tarvitaan enenevässä

määrin Naton komentorakenteisiin ja yhteysupseereiksi eri liittolaismaiden esikuntiin puolustuksen ja operatiivisen toiminnan yhteensovittamiseksi. Liittoutumisen ja turvallisuuspoliittisen tilannekehityksen on katsottu edellyttävän koulutusrakenteen sopeuttamista mahdollisimman pian vallitsevaan tilanteeseen, jotta Suomi kykenee täyttämään sille Naton jäsenmaana asetetut vaatimukset sekä omat kansalliset henkilöstötarpeet. Tehtävät Naton rakenteessa edellyttävät puolustushaarojen välisen yhteistoimintatason ymmärrystä sekä strategista ja operatiivista osaamista. Tietopohjan tälle luovat Natoon liittyvissä tehtävissä olevien henkilöiden tehtäväkuvaukset, joissa määritetään tehtävien vaatima koulutus- ja osaamisvaatimukset. Näihin vaatimuksiin kyetään vastaamaan koulutuksella, joka on nyt suunniteltu toteutettavan yleisesikuntaupseereille esityksen mukaisten muutosten toteutuessa. Nato-jäsenyys ei suoranaisesti aseta yhteisiä vaatimuksia jäsenmaiden upseerikoulutusjärjestelmän rakenteelle, sillä jokainen jäsenmaa on vastuussa omasta sotilaskoulutuksestaan. Eri jäsenmaiden tutkintojen ja opintojen opetussisältöjen rinnastuvuus on kuitenkin arvioitu tärkeäksi, jotta upseerit kykenevät koulutuksensa jälkeen samanarvoisesti osallistumaan liittokunnan yhteisen puolustuksen tehtäviin uran eri vaiheissa.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on, että nykymuotoisesta yleisesikuntaupseerin tutkinnosta luovutaan. Jatkossa yleisesikuntaupseerikurssi olisi ehdotettujen muutosten myötä osa Maanpuolustuskorkeakoulun järjestämää sotatieteellistä täydennyskoulutusta. Uudistettu yleisesikuntaupseerikurssi antaisi jatkossakin pätevyyden yleisesikuntaupseerin arvoon. Yleisesikuntaupseeriopinnot säilyisivät edelleen keskeisimpänä kurssina, joka loisi upseereille valmiudet Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen ylimpiin tehtäviin. Yleisesikuntaupseerikurssin suorittaminen säilyisi vastaavasti edelleen pätevyysvaatimuksena upseerien ylimpiin tehtäviin.

Ehdotetuilla muutoksilla vastattaisiin Suomen Nato-jäsenyyden vaikutustarpeisiin, mutta uudistustarpeeseen ovat vaikuttaneet myös pitkät kurssiajat, Puolustusvoimien uusien suorituskykyjen ja operatiivisen konseptin muutokset, muuttunut toimintaympäristö sekä käynnissä olevista konflikteista saadut kokemukset. Uudistuksen päämääränä olisi tuottaa tehokkaammin vaadittava osaaminen upseerien tulevaisuuden työtehtäviin, jolla varmistettaisiin tarvittava kansallinen sotilaallinen suorituskyky tulevaisuudessa ja osana Naton liittokuntaa.

Esityksen tavoitteena on nopeuttaa kurssilta siirtymää takaisin työelämään. Esitetyllä tutkintouudistuksella huomioitaisiin myös Puolustusvoimien ylimmän johdon ja liittoutumisen esille nostama tarve lyhentää upseerikoulutusta eri tasoilla kasvaneen upseeritarpeen täyttämiseksi. Esitetyn yleisesikuntaupseerikurssimallin toteutuessa Maanpuolustuskorkeakoulu voisi joustavoittaa opetusrakennetta. Tällä voitaisiin mahdollistaa Maanpuolustuskorkeakoulun ja Puolustusvoimien myöhemmällä päätöksellä suunniteltu yleisesikuntaupseerien valmistuminen joka vuosi, joka tukisi henkilöstösuunnittelua kotimaassa ja kansainvälisissä tehtävissä, joissa palvellaan pääsääntöisesti kolmen vuoden tehtäväkierrossa. Esitetyt muutokset lisääisivät toteutuessaan myös opiskelujen suorittamiseen joustavuutta sekä mahdollistaisivat opiskelun ja perhe-elämän paremman yhteensovittamisen koulutuksen siirtyessä rakenteeltaan joustavammaksi jatkokoulutukseksi. Esitetyt muutokset lisääisivät vetovoimatekijöitä yleisesikuntaupseerikurssille hakeutumisessa, joiden tavoitteena on nostaa kurssille hakeutuvien määrää.

Esitetyllä muutoksella vahvistettaisiin ja selkeytettäisiin Maanpuolustuskorkeakoulun tutkintojen ja sotatieteellisen täydennyskoulutuksen asemaa kotimaan lisäksi kansainvälisesti. Muutoksen tavoitteena on lisätä kansainvälistä yhteistyötä, sekä opiskelija- ja opettajavaihtoa

muiden Nato-maiden kanssa yleisesikuntaupseerikurssin osalta tutkinnon muuttuessa vertailukelpoisemmaksi muiden vastaavien kansainvälisten yleisesikuntaupseeriopintojen kanssa. Tavoiteltu uudistus vastaisi yleistä kansainvälistä käytäntöä, jossa yleisesikuntaupseerit ovat maisteritasoisesti koulutettuja.

Esityksen tavoitteena on lisäksi resurssien tehokkaan käytön vahvistaminen, sillä esitetty tutkintouudistus mahdollistaisi resurssien vapauttamisen aiemman kahden ja osittain päällekkäisen sotatieteellisen jatkotutkinnon opetuksesta ja hallinnosta muihin Maanpuolustuskorkeakoulun tehtäviin. Muutoksella vahvistettaisiin siten Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksen, tutkimuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tehtäviä ja resursseja sekä yhdenmukaistettaisiin opetusta ja tutkintorakennetta muiden akateemisten tutkintojen kanssa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi Maanpuolustuskorkeakoulusta annettua lakia siten, että sen tutkintoja koskevasta 6 §:stä poistettaisiin maininta yleisesikuntaupseerin tutkinnosta jatkotutkintona. Vastaavasti palvelussitoumuksia koskevan 29 §:n maininnat yleisesikuntaupseerin tutkinnosta muutettaisiin vastaamaan ehdotettua kurssiluonnetta. Myös jatkotutkintoa koskevaa 17 §:ä muutettaisiin siten, että sen otsikko ja pykälän maininnat yleisesikuntaupseerin tutkinnosta muutettaisiin vastaamaan koulutuksen uutta kurssiluonnetta. Samalla myös sotatieteiden tohtorin tutkinnon opiskelijoiden kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin siten, että vastaisuudessa kelpoinen sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan olisi ensisijaisesti Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden maisteritutkinnon suorittanut. Lakimuutoksella myös korjattaisiin lain 16 ja 33 §:istä löytyvät kumottuja lakeja koskevat vanhentuneet viittaukset vastaamaan voimassa olevaa lakia.

Upseerin perustutkintona säilyisi jatkossa ylempi korkeakoulututkinto, joka muodostuisi 180 opintopisteen laajuudesta sotatieteiden kandidaattitutkinnosta ja noin viiden vuoden mittaisesta työelämäjaksosta sekä 120 opintopisteen laajuudesta sotatieteiden maisteritutkinnosta. Upseerin jatkotutkintona olisi lain voimaantultua sotatieteiden tohtorin tutkinto, joka muodostuu 50 opintopisteen laajuisista sotatieteellistä opinnoista sekä väitöskirjasta. Esitetyillä muutoksilla nykyuotoisesta yleisesikuntaupseerin tutkinnosta luovuttaisiin ja yleisesikuntaupseerikoulutus siirtyisi osaksi Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellistä täydennyskoulutusta. Samalla yleisesikuntaupseerin tutkinnon osana laadittavasta diplomityöstä voitaisiin luopua. Uudistettu yleisesikuntaupseerikurssi antaisi jatkossakin pätevyyden yleisesikuntaupseerin arvoon.

Kurssin akateeminen luonne muuttuisi upseerin virkauraan kuuluvaksi Puolustusvoimien järjestämäksi täydennyskoulutukseksi. Uudistuksen myötä esiupseerikurssin jälkeen suoritettava vuoden mittainen yleisesikuntaupseerikurssi voitaisiin järjestää joka vuosi ja kurssilta voisi valmistua joka vuosi. Muutos mahdollistaisi kurssin tiivistämisen, koska kurssin aikana ei olisi enää tarvetta tehdä tutkinnon edellyttämää akateemista lopputyötä eli diplomityötä. Lisäksi kurssin sisältämä opintopisteiden määrä sekä sen pituus olisivat joustavammin säädeltävissä Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskorkeakoulun sisäisillä määräyksillä. Yleisesikuntaupseerikurssi säilyisi muutoksen jälkeenkin keskeisenä upseerien täydennyskoulutuksena, joka olisi muutoksen myötä myös vertailukelpoisempi Nato-maiden kanssa. Yleisesikuntaupseerikurssiin voisi jatkossakin kuulua tutkimuskoulutusta, joka tukisi valmiuksia hyödyntää tutkimuksia omissa työtehtävissä sekä seurata oman alansa sotatieteellistä keskustelua.

Ehdotetut muutokset selkeyttäisivät Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteellistä tutkintorakennetta. Upseerien perustutkinto on nykyisellään jo ylempi korkeakoulututkinto ja sitä seuraavan tason akateeminen rinnasteinen tutkinto on Bolognan prosessin myötä tohtorin tutkinto. Esityksen tullessa hyväksytyksi sotatieteellisiä jatkotutkintona olisi vain sotatieteiden tohtorintutkinto, jolla on vankka ja tunnustettu asema yliopistojen tutkintojärjestelmässä. Maanpuolustuskorkeakoulussa olisi siten jatkossakin mahdollista suorittaa kolmitasoinen sotatieteellinen korkeakoulututkinto, sekä sotatieteellistä täydennyskoulutusta.

Esityksessä ehdotetun uudistuksen myötä yleisesikuntaupseerin kurssin taso olisi mahdollista yhdenmukaistaa Nato-verrokkimaita vastaavasti eurooppalaisten ja kansallisten tutkintojen viitekehyksen tasolle 7, joka vastaisi myös Puolustusvoimien muun sotatieteellisinä opintoina järjestämän koulutuksen tasoa, sekä eurooppalaista yliopistojen kolmiportaista tutkintorakennetta. Esimerkiksi Norjassa, Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa maisterintutkinto vertautuu suomalaiseen yleisesikuntaupseerikurssiin. Uudistuksella varmistettaisiin, että upseerin tutkinnot säilyvät rinnasteisina muiden suomalaisten ja eurooppalaisten kolmiportaisten tutkintojen kanssa. Samalla yleisesikuntaupseerikurssi olisi rinnasteisempi muiden Nato-maiden kanssa. Uudistus lisäisi myös yhdenmukaisuutta, sillä suomalainen upseeri voisi jatkossa suorittaa yleisesikuntaupseerikurssin (*General Staff Officer Course*) yhdenvertaisesti myös toisessa Naton jäsenvaltiossa. Vastaavasti toisen Nato-jäsenvaltion upseeri voisi suorittaa yleisesikuntaupseerikurssin Suomessa.

Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa Maanpuolustuskorkeakoulussa annettavaa opetusta tai hakijamenettelyä koskevia säännöksiä muilta osin. Muut tarvittavat muutokset yleisesikuntaupseeriopintojen järjestämiseen ja sisältöön olisivat mahdollisia tehdä Puolustusvoimien sisäisin toimenpitein. Esityksen edellyttämät valtioneuvoston asetuksiin tehtävät muutokset on tarkoitus antaa erikseen tämän esityksen tultua hyväksytyksi.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Merkittävimmät taloudelliset vaikutukset aiheutuisivat yleisesikuntaupseerin tutkinto-opinnoista poistuvan diplomityönä tehtävän opinnäytteen ja siihen liittyvien opinnäyteseminaarien sekä ohjaustapahtumien poistumisella. Tämä vapauttaisi jatkossa kurssilta valmistuneet opiskelijat virkatehtäviin arviolta noin kuusi kuukautta aikaisemmin, mikä saisi aikaan vuosittaiset noin 150 000 euron henkilöstökulujen säästöt. Esitetyt muutokset mahdollistaisivat yleisesikuntaupseerikurssin järjestämisen ja päättämisen vuosittain. Tämä synnyttäisi arvioituja taloudellisia säästöjä, kun yksittäisen kurssin kurssivahvuutta voisi pienentää ja koulutuksen pituutta lyhentää. Kurssin keston lyhentyessä esitetyn muutoksen jälkeen opiskelijoiden ylläpitoon, matkoihin, päivärahoihin, ja muihin kustannuksiin suoritettut korvaukset voisivat säästyä puolen vuoden ajalta. Toisaalta kurssin nopeammalla suorittamisella ja siirtymisellä vaativimpiin tehtäviin voidaan olettaa olevan kuluja lisääviä taloudellisia vaikutuksia kurssin suorittaneiden palkan kasvamisen myötä.

Lisäksi taloudellisia vaikutuksia arvioitaisiin olevan sillä, että Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluvien opinnäytteiden ohjaajien työpanos vapautuisi toisaalle Puolustusvoimien ydintoimintaan. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon aikana on keskimäärin järjestetty kaksi opinnäytetyötä valmistelevaa sekä neljä varsinaista opinnäyteseminaaria. Opiskelijat ovat lisäksi saaneet kahdelta opinnäytteensä ohjaajalta säännöllistä ohjausta. Resurssilla, jotka vapautuisivat, kun tutkimustöiden ohjaajat voisivat keskittyä muihin työtehtäviinsä, arvioidaan olevan vähintäänkin epäsuoria töiden tehostamiseen liittyviä taloudellisia säästövaikutuksia Maanpuolustuskorkeakoululle. Suorempi taloudellinen

säästövaikutus arvioitaisiin syntyväksi erillisillä korvauksilla palkatuista ohjaajista luopumisesta. Maanpuolustuskorkeakoulun ulkopuolisia erillistä korvausta saavia ohjaajia on arviolta ollut 120-130 henkilöä jokaista järjestettyä nykymallista tutkintokurssia kohti. Lopputöiden varsinaisten ohjaajien työpanoksen ja ulkopuolisten ohjaajien korvausten säästämisen yhteisvaikutuksen arvioidaan merkitsevän Puolustusvoimille kymmenien tuhansien eurojen kustannussäästöjä jokaista järjestettävää kurssia kohti.

4.2.2 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutus perus- ja ihmisoikeuksiin

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Yleisesikuntaupseerin arvo myönnetään jatkossakin yleisesikuntaupseerin tehtäviin pätevyityneille henkilöille. Nyt ehdotetun yleisesikuntaupseerikurssin ja tutkinnon suorittaneen opinnot ovat toisiinsa rinnastettavissa siten, että yleisesikuntaupseerin opinnot suorittaneet henkilöt ovat kelpoisuuden osalta tasa-arvoisessa asemassa hakeutuessaan virkaurallaan eteenpäin vaativimpiin tehtäviin.

Tutkinnon suorittaneilla henkilöillä saattaa olla kurssin suorittaneita henkilöitä jonkin verran paremmat tutkijavalmiudet, mutta upseerin uralla etenemiselle tällä ei ole Puolustusvoimissa tunnustettu olevan käytännössä merkittävää vaikutusta. Jatkopäteytyminen upseerin uralla tapahtuu tehtäväkierron, tehtävissä kerrytetyn kokemuksen ja niissä onnistumisen kautta sekä mahdollisen kansainvälisen kokemuksen ja monen muun seikan yhteisvaikutuksen tuloksena. Muutos ei myöskään saata yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneita upseereita yleisesikuntaupseerikurssin suorittaneita upseereja huonompaan asemaan, koska heillä on erona saavutettu lisäpätevyys tutkijavalmiuksista, sekä tutkinnon suorittamisen kautta saavutettu korkeampi jatkokutkinto. Esityksen toteutuessa tutkinnon suorittaneiden upseerien urakierto on kuitenkin alkanut ennen yleisesikuntaupseerikurssilta valmistuvia upseereita, jolloin tutkinnon ja kurssin suorittaneet eivät todennäköisesti kilpailisi samoista tehtävistä. Nykyisen tutkinnon suorittaneet ovat ehtineet urallaan jo seuraavaan vaiheeseen ensimmäisten yleisesikuntaupseerikurssin opiskelijoiden valmistuessa opinnoistaan.

Uudistuksen myötä yleisesikuntaupseerin opinnot olisivat paremmin sovittavissa muita Nato-jäsenvaltiota vastaavasti, joka parantaisi upseerien koulutusjärjestelmän yhteensopivuutta muiden Naton jäsenvaltioiden kanssa. Tämä muutos mahdollistaisi myös yleisesikuntaupseerikurssin suorittamisen suomalaisille upseereille nykyistä joustavammin muissa Naton jäsenvaltioissa, johtuen opintojen selkeämmästä rinnastettavuudesta. Tämän arvioidaan edistävän perustuslain 18 §:ssä tarkoitettua oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen, kun esitetty muutos mahdollistaa paremmin upseerien hakeutumisen joustavammin myös Naton hallintorakenteen eri tehtäviin.

Vaikutus työllisyyteen ja työelämään

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia upseereiden työllisyyteen ja työelämään.

Uudistuksen myötä yleisesikuntaupseerikurssi voitaisiin järjestää Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskorkeakoulun sisäisin määräyksin vuosittain aikaisemman vuosikurssin valmistuessa uutta vuosikurssia ennen. Kurssin vahvuutta olisi mahdollista myös säätää joustavammin, kun kurssilta valmistuttaisiin joka vuosi nykyisen kahden vuoden sijaan. Muutoksella olisi suora vaikutus henkilöstön käytettävyyteen, koska opiskelijat olisivat arviolta

noin puoli vuotta aikaisemmin takaisin työelämässä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tehtävissä verrattuna nykyiseen tutkintomalliin.

Muutos vastaisi olemassa olevaan välittömään tarpeeseen Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen yleisesikuntaupseeritasoisen henkilöstön määrän lisäämiselle nopeammin muuttuneessa turvallisuusympäristössä. Lisäksi tutkinnon muuttuminen kurssiluontoiseksi mahdollistaisi tulevaisuudessa paremmin kurssin opiskelijamäärien joustavoittamisen ajassa tunnistettujen työelämätarpeiden mukaisesti.

Kurssin lyhentämisen on lisäksi arvioitu lisäävän hakijamääriä kurssille. Kurssin lyhentäminen ja opinnäytetyön poistumisen on kerätyn kurssipalautteen perusteella arvioitu vaikuttavan positiivisesti kurssille ja yleisesikuntaupseerin uralle hakeutumiseen kurssin kuormittavuuden keventyessä ja opiskelijoiden perhe-elämän yhteensovittamisen helpottuessa.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisen toimintaan

Muutoksella ei ole havaittu olevan merkittäviä muutoksia viranomaisten toimintaan.

Yleisesikuntaupseerin tutkinnon opinnäytteen poistuminen merkitsisi opinnäytteiden tuottaman tutkimuksen häviämistä eri oppiaineista, tavalla joka ei ole täysin korvattavissa taikka tuotettavissa erityistutkimusten tai tilaustutkimusten kautta. Puolustusvoimien tekemien arvioiden mukaan muuttuneen toimintaympäristön ja Nato-jäsenyyden aiheuttamien muutosten ja tarpeiden johdosta arvioidut hyödyt ylittävän kuitenkin selkeästi opinnäytteiden menetyksestä aiheutuvan tutkimusten vähenemisen Puolustusvoimien toiminnalle. Sotatieteiden maisterintutkintoon kuuluvalla pro gradu-opinnäytetyöllä voitaisiin korvata osittain yleisesikuntaupseerin tutkinnon tuottamaa tutkimusta, jolloin sotatieteiden maisterintutkintoon kuuluvan opinnäytetyön tutkimuksellisen merkityksen arvioidaan kasvavan esityksen muutosten toteutuessa.

Myönteisiä vaikutuksia viranomaisyhteistoiminnan kehittymiseen sekä toimeenpanovalmiuden parantumiseen arvioidaan syntyvän, kun käytännön viranomaistoiminnassa havaitut opit ja puutteet kyetään nopeammin ja joustavammin huomioimaan opetuksessa, koska toimintaympäristössä havaitut tarpeet voidaan huomioida joustavasti jo seuraavan alkavan kurssin toteutuksessa yleisesikuntaupseerikurssin lyhyemmän keston vuoksi.

Esitetyllä yleisesikuntaupseerikurssilla saavutettavat valmiudet ja yhteistoimintakyvyt palvelisivat muiden viranomaisten kanssa toteutettavia tehtäviä aiemman kaltaisesti.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esitetylle muutoksella vaihtoehtona on nykytilan säilyttäminen. Nykytilan säilyttävässä ratkaisussa nykytila koulutuksen suhteen säilyisi pitkälti ennallaan.

Nykytilanne ei kuitenkaan mahdollista tehokkaasti yleisesikuntaupseerin tutkinnon sisällön muuttamista sekä toteutuksen joustavoittamista vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja osaamistarpeita. Nykyisen yleisesikuntaupseerin tutkintomallin ajallinen tiivistämisen ei arvioida olevan mahdollista asetetut tavoitteet ja niihin vaikuttaneet tarpeet huomioiden. Nykyisellä mallilla ei arvioida myöskään voitavan saavuttaa uudistukselle asetettuja tavoitteita Nato-yhteensopivuudesta, sillä yhdenmukaisen yleisesikuntaupseerikurssin toteuttaminen eri maiden välillä ei ole mahdollista nykyisen diplomityön sisältävän tutkintomallin vuoksi.

Nykyisen tutkinnon opintosisältöön kohdistuu esitetystä muutoksesta riippumatta uudistuspainetta liittokunnan jäsenyydestä johtuen. Nykytilassa upseeriston riittävä kohdentaminen tarvittavalla osaamisella eri tehtäviin kansalliset ja Nato-jäsenyydestä johtuvat tarpeet huomioiden on haastavaa. Uudistuksen toteuttamatta jättäminen hankaloittaisi henkilöstösuunnittelua kotimaisissa ja kansainvälisissä tehtävissä. Kansainvälinen tutkintovertailu ei puolla nykyisen yleisesikuntaupseerin tutkinnon säilyttämistä, eikä tutkintorakenne myöskään vastaa muita eurooppalaisia ja kotimaisia kolmiportaisia akateemisia tutkintorakenteita.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Kaikissa keskeisissä verrokkimaissa (Norja, Ruotsi, Saksa, Ranska, Iso-Britannia, Baltian maat) upseerien koulutusjärjestelmän korkein taso on Suomesta poiketen taso 7 (EQF). Esimerkiksi Norjassa, Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa tasolle 7 (EQF) sijoittuva maisterintutkinto vastaa suomalaista yleisesikuntaupseerin tutkintoa. Tason 8 tutkintoa ei toteuteta verrokkimaiden sotilasopetuslaitoksien alaisuudessa, vaan opintojen toteutus tapahtuu kumppanuusyliopistoissa. Suomen lisäksi ainoa verrokkimaa, jossa voi suorittaa sotatieteiden jatkotutkinnon sotilasopetuslaitoksessa on Ruotsissa sijaitseva *Försvarshögskolan*, jossa on mahdollista suorittaa sotatieteiden tohtorin tutkinto.

6 Lausuntopalaute

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin kuusi viikkoa kestänyt lausuntokierros 19.2.–2.4.2024. Lausuntoa pyydettiin 10 taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi -palvelussa. Lausuntoja saatiin kolme kappaletta. Lausunnon antoivat pääesikunta, sisäministeriön rajavartio-osasto sekä Upseeriliitto ry. Lisäksi oikeusministeriö ilmoitti, ettei se anna lausuntoa.

Sisäministeriön lausunnon antanut Rajavartiolaitoksen esikunta kannatti lausunnossaan upseerien koulutusjärjestelmän uudistamisen edellyttämien muutosten viemistä lainsäädäntöön hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetulla tavalla.

Upseeriliitto ry. kiinnitti lausunnossaan huomioita lakiesityksen luonnoksen 17 ja 29 §:iin. Upseeriliitto ry. ei pitänyt kannatettavana sitä, että yleisesikuntaupseerin arvoon johtavia opintoja koskevat kelpoisuusvaikutukset ja palvelussitoumukset pysyisivät ennallaan, vaikka opintoja ei enää suoriteta tutkintotasoisena. Upseeriliitto ry. piti palvelussitoumuksen käyttöä yleisesikuntaupseerikurssilla nykymuodossaan epäsovivana, ja piti sitä koskevan sitoumusajan ja korvauksen tarkistamista perusteltuna.

Lisäksi Upseeriliitto ry. lausui esityksen perusteluista. Upseeriliitto ry. katsoi, että sitä ei ole kuultu lakihanketta edeltäneessä valmistelussa siinä määrin, kuin esityksessä on esitetty. Upseeriliitto ry:n näkemyksen mukaan yleisesikuntaupseerin opintojen lyhentäminen puolella vuodella ja diplomityön poistaminen eivät yksissään lisäisi kurssin vetovoimaa. Lausunnon mukaan esityksellä tavoiteltu tutkintouudistus ei sellaisenaan myöskään toisi parempaa rinnastettavuutta muiden maiden upseeritutkintoihin. Upseeriliitto ry. kiinnitti huomiota myös yleisesikuntaupseerin opintojen tutkijavalmiuksien heikentymiseen ja piti opintojen ajankäytöllistä tiivistämistä ja tavoitetasoa jossain määrin ristiriitaisena. Upseeriliitto ry. toi myös esille, ettei yleisesikuntaupseeritutkinnon diplomitoita voida korvata suppeammilla sotatieteiden maisterintutkinnon pro gradu –tutkielmilla ja tutkimustyökoulutuksella.

Esityksen valmistelua koskevaa kappaletta on korjattu Upseeriliitto ry:n lausunto huomioiden. Niin ikään esityksessä on huomioitu pääesikunnan ja sisäministeriön rajavartio-osaston lausunnossaan esittämät teknisluontoiset muutostarpeet.

Esityksessä on yhä katsottu perustelluksi säilyttää 17 ja 29 §:n muotoilut, sillä esitetystä muutoksesta huolimatta yleisesikuntaupseerikurssin asema poikkeaa kaikista muista upseerin virkaurakursseista laajuutensa, sisältönsä sekä mukanaan tuomien virkaurapätevöitymismahdollisuuksien vuoksi. Esitetyn yleisesikuntaupseerikurssin suorittaminen pätevoittää sekä Puolustusvoimien että Rajavartiolaitoksen ylimpiin tehtäviin. Yleisesikuntaupseerikurssi on haluttu pitää säädöstasolla mukana, jotta muutos olisi selkeämmin vertailukelpoinen yleisesikuntaupseerin tutkintoon sen hakijoihin kohdistamien edellytysten pysyessä esitetyllä tavalla ennallaan. Vastaavasti 29 §:ssä säädetyn palvelussitoumuksen säilyttäminen uudessa yleisesikuntaupseerikurssissa on pidetty perusteltuna, jotta yleisesikuntaupseerin pätevyyden saavuttaneet upseerit olisivat koulutuksen täysin palkka- ja muiden eduin kustantaneen työnantajan käytettävissä määräajan, jotta Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos hyötyisivät upseereiden saaman lisäkoulutuksen ja pätevyyden tuomasta lisäarvosta, kuten tähänkin asti.

Esityksellä mahdollistetaan jatkossa yleisesikuntaupseerin opintojen tarkempi ja joustavampi suunnittelu Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskorkeakoulun sisäisin järjestelyin. Esitetyt lakimuutokset ovat välttämättömiä tutkinnon uudistamiseksi ja parantamiseksi myös kurssin sisällön ja keston osalta. Esitetyllä lakimuutoksella varmistettaisiin, että yleisesikuntaupseerikurssia voidaan jatkossa kehittää Puolustusvoimien tarpeiden ja tulevaisuuden vaatimusten mukaisesti. Esitetty lakimuutos mahdollistaisi yleisesikuntaupseerikurssin valintamenettelyn, toteutuksen, sisällön ja keston joustavan uudistamisen. Tällä parannettaisiin yleisesikuntaupseerikurssin kiinnostavuutta ja luotaisiin joustavat edellytykset hakeutua yleisesikuntaupseerin uralle. Tutkinnon sisältöä ja kestoja koskevat lausunnoissa esitetyt huomautukset voitaisiin siten huomioida tarkemmin esitetyn lainmuutoksen jälkeisessä opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa ja palvelussitoumusta koskevat huomautukset mahdollisissa asetustason muutoksissa.

7 Säännöskohtaiset perustelut

6 §. Tutkinnot. Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavia tutkintoja koskevan 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittu yleisesikuntaupseerin tutkinto esitetään poistettavaksi siten, että kohdassa mainittuna Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritettavana jatkotutkintona olisi vastaisuudessa vain sotatieteiden tohtorin tutkinto. Pykälään tehtäisiin muutosta vastaavat kielelliset korjaukset. Yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtavat opinnot muuttuisivat muutoksen myötä yleisesikuntaupseerikurssiksi, joka olisi Puolustusvoimien järjestämä upseerin virkauraan kuuluva sotatieteellinen täydennyskoulutus, jonka sisällöstä säädettäisiin tarkemmin Maanpuolustuskorkeakoulun ja Puolustusvoimien sisäisillä määräyksillä. Muutoksen myötä uudella yleisesikuntaupseerikurssilla ei enää tehtäisi akateemista lopputyötä eli diplomityötä. Tutkintoluonteisuudesta luopuminen mahdollistaisi kurssin tiivistämisen sekä opintojen pituuden ja sisällön joustavoittamisen Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskorkeakoulun omilla määräyksillä muuttuvan toimintaympäristön paremmin huomioiden. Maanpuolustuskorkeakoulun tutkintorakenne vastaisi jatkossa yleistä akateemisten korkeakoulujen kolmiportaista tutkintomallia, joka koostuu kandidaatin, maisterin ja tohtorin tutkinnoista.

Yleisesikuntaupseerikurssi säilyisi muutoksen jälkeen keskeisenä upseerien täydennyskoulutuksen kurssina, jonka suorittaminen olisi yhä edellytys korkeimpiin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen upseerivirkoihin. Tutkinnon muuttaminen kurssiksi

vaikuttaisi myös opetuksen tasoon kansallisten ja eurooppalaisten tutkintojen viitekehelyssä, josta säädetään valtioneuvoston asetuksessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehelystä (120/2017). Nykyisellään yleisesikuntaupseerin tutkinto sijoittuu kotimaisessa viitekehelyssä tasolle 8, jolle sijoittuvat yleisesti yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot, kuten lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Sotatieteiden maisterin tutkinto ja yleisesikuntaupseeriopintoihin sisältyvä esiuupseerikurssi, samoin kuin yleisesti muiden Nato-jäsenmaiden yleisesikuntaupseerikurssit (*General Staff Officer Course*) sijoittuvat viitekehelyssä tasolle 7. Pykälään tehtävä muutos mahdollistaisi yleisesikuntaupseerin opintojen tasokohtaisen vaativuuden muuttamisen vastaamaan paremmin muiden Nato-jäsenvaltioiden yleisesikuntaupseerikursseja. Yleisesikuntaupseerikurssin tarkempi viitekehelytaso määriteltäisiin erikseen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehelystä annetun valtioneuvoston asetukseen tehtävällä muutoksella.

16 §. *Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä upseerin virkaan johtaviin opintoihin asetettavat lisävaatimukset.* Voimassa olevan lain 16 §:n 1 momentissa viitataan kumottuun lakiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä (672/2005), jonka korvaava säädös, laki ylioppilastutkinnosta (502/2019) tuli voimaan 1.8.2019. Esitetyllä muutoksella olisi tarkoitus korvata 16 §:n 1 momentin nykyinen viittaus kumottuun lakiin säädösviittauksella voimassa olevaan lakiin ylioppilastutkinnosta. Kyse on säädösteknisestä muutoksesta, jolla ei olisi muita vaikutuksia, kuin lakiviittauksen oikaisu kohdistumaan voimassa olevaan lakiin kumotun säädöksen asemasta. Muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa pykälän tai voimassa olevan lain soveltamista.

17 §. *Kelpoisuus jatkotutkintoon johtaviin opintoihin.* Pykälän otsikko esitetään muutettavaksi muotoon ”Kelpoisuus yleisesikuntaupseerikurssille ja jatkotutkintoon johtaviin opintoihin”. Muutoksen tarkoituksena on selventää pykälän otsikossa yleisesikuntaupseerin tutkinnon asemassa tapahtuva muutos ja erottaa se jatkotutkinnoista, joista ainoaksi ehdotetulla muutoksella jäisi sotatieteen tohtorin tutkinto. Pykälän 1 momentissa mainittu yleisesikuntaupseerin tutkinto muutettaisiin yleisesikuntaupseerikurssiksi. Momentissa kuvailtujen sisällöllisten kelpoisuusehtojen osalta sisältö vastaisi muuten aiempaa sääntelyä yleisesikuntaupseerin tutkinnon pätevyysvaatimuksista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edelleen sotatieteiden tohtorin tutkinnon opiskelijoiden kelpoisuusehdoista. Yleisesikuntaupseerin tutkinnon aseman esitetyn muutoksen johdosta yleisesikuntaupseeriopinnot eivät voisi sotatieteellisinä täydennyskoulutusopintoina toimia enää tutkintoedellytyksinä sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamiselle. Tämän vuoksi pykälää esitetään muutettavaksi siten, että voimassa olevan lain yleinen edellytys yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittamisesta kelpoisuusehtona tohtorin tutkinnon suorittamiseen muutettaisiin sotatieteen maisterin tutkinnoksi. Esitetty muutos vastaisi yleistä akateemista jatkotutkintopolkua, jossa maisterin tutkinnon suorittaneet voivat hakeutua tohtoritutkintoihin. Momentin erityisiä syitä koskevaa virkettä muutettaisiin vastaavasti siten, että se sisältäisi jatkossa maininnan Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritetusta sotatieteiden maisterin tutkinnosta lähtökohtaisena edellytyksenä jatkotutkintoon hakeutumiseksi yleisesikuntaupseerin tutkinnon sijaan. Ehdotetun muutoksen jälkeenkin säilytettäisiin mahdollisuus erityisistä syistä poiketa asetetusta Maanpuolustuskorkeakoulussa suoritetusta pohjatutkinnosta hakeutumisen kelpoisuusedellytyksenä, jonka vuoksi nykytilan kelpoisuusedellytyksiä koskeva poikkeusmenettely ei muuttuisi ehdotetulla muutoksella.

29 §. *Palvelussitoumukset.* Voimassa olevan lain 29 §:n 1 momentti sisältää upseerin virkaan johtaviin opintoihin sidotun palvelussitoumusvelvoitteen. Pykälän maininnat yleisesikuntaupseerin tutkinnosta muutettaisiin vastaamaan yleisesikuntaupseerin tutkinnon esitettyä muutosta yleisesikuntaupseerikurssiksi. Pykälään tehtäisiin muutosta vastaavat

kielelliset korjaukset. Lisäksi pykälään tehtäisiin kielelliset tarkistukset, joilla Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien kirjoitusasuja muutettaisiin vastaamaan nykyistä kirjoitustapaa, jossa niiden nimet alkavat isolla alkukirjaimilla.

33 §. Muutoksenhaku. Voimassa olevan lain 33 §:n 3 momentissa viitataan kumottuun hallintolainkäyttölakiin (586/1996), joka on korvattu lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 1.1.2020 alkaen. Esitetyllä muutoksella olisi tarkoitus korvata 33 §:n 3 momentin nykyinen viittaus kumottuun lakiin säädösviittauksella voimassa olevaan lakiin. Kyse on säädösteknisestä muutoksesta, jolla ei olisi muita vaikutuksia, kuin lakiviittauksen oikaisu kohdistumaan voimassa olevaan lakiin kumotun säädöksen asemasta. Muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa pykälän tai voimassa olevan lain soveltamista.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotetut lakimuutokset edellyttäisivät yleisesikuntaupseerin tutkinnon muuttamisen vuoksi vastaavien muutosten tekemistä myös useaan valtioneuvoston asetukseen, jossa yleisesikuntaupseerin tutkinto mainitaan. Asiassa on tunnistettu tarpeet muuttaa tai kumota pykälä valtioneuvoston asetuksesta puolustusministeriöstä (375/2003), valtioneuvoston asetuksesta Puolustusvoimista (1319/2007), valtioneuvoston asetuksesta Maanpuolustuskorkeakoulusta (1124/2008), valtioneuvoston asetuksesta rajavartiolaitoksesta (651/2005), valtioneuvoston asetuksesta tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (120/2017) koskevasta liitteestä (425/2022), sekä asetuksesta korkeakoulututkintojen järjestelmästä (464/1998).

Lisäksi ehdotettu lakimuutos aiheuttaisi muutostarpeita puolustusministeriön asetukseen sitomusajoista ja sitomuskorvauksista (1126/2008) sekä Maanpuolustuskorkeakoulun johtosääntöön, jonka muuttamisesta säädetään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 34 §:ssä. Johtosäännön vahvistaa Puolustusvoimain komentaja sen jälkeen, kun johtosäännöstä on pyydetty lausunto puolustusministeriöstä. Muut lain edellyttämät tarvittavat muutokset tutkintoon voitaisiin tehdä itsenäisesti Puolustusvoimien ja sen alaisen Maanpuolustuskorkeakoulun omilla ohje- ja määräysmuutoksilla.

Esityksen aiheuttamat muutostarpeet lakia alemman asteiseen sääntelyyn on esitelty tässä esityksessä, mutta niitä koskevat muutosesitykset valmisteltaisiin erikseen omissa hankkeissaan.

Puolustusvoimista annetun lain nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen Puolustusvoimista tulisi muuttaa siten, että upseerin erityisiä kelpoisuusvaatimuksia koskevan 9 §:n 3 momentissa säädetty everstin, kommodorin ja sitä ylemmän upseerin virkaan vaadittaisiin 1 momentissa mainittujen kelpoisuusvaatimusten lisäksi yleisesikuntaupseerin arvo nykyisen yleisesikuntaupseerin tutkinnon sijaan. Muutoksen tarkoituksena olisi päivittää ehdotettua lakimuutosta vastaavasti upseerin erityiset kelpoisuusvaatimukset vastaamaan ehdotetun lain jälkeistä tilaa, jossa voimassa olevassa laissa mainittu yleisesikuntaupseerin tutkinto korvattaisiin sitä vastaavalla kurssilla. Sanamuodolla yleisesikuntaupseerin arvo viitattaisiin siihen, että pätevyysedellytyksen voisi täyttää niin yleisesikuntaupseerin tutkinnon, kuin kurssinkin suorittanut. Yleisesikuntaupseerin arvo esiintyy jo nykyisellään asetuksessa Maanpuolustuskorkeakoulusta ja on siten vakiintunut termi yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneelle. Muutos tulisi tehdä myös puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 4 kohtaan, jossa säädetään vanhemman osastoiesiupseerin viran erityisestä kelpoisuusvaatimuksesta. Kohdassa mainittu sanamuoto yleisesikuntaupseerin tutkinto tulisi muuttaa vastaavasti yleisesikuntaupseerin arvoksi.

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 6 §:n 2 momentin ja puolustusvoimista annetun lain 36 §:n 2 momentin nojalla annetun Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen (1124/2008) 13—14 §:ssä säädetään yleisesikuntaupseerin tutkinnosta ja arvosta. Tutkinnon sisältöä koskeva 13 § tulisi kumota esitettyä lakimuutosta vastaavasti, sillä lain voimaantultua tutkinto lakkaisi olemasta, eikä siihen otettaisi enää uusia opiskelijoita. Asetuksen 14 §:n mukaan yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneella upseerilla on yleisesikuntaupseerin arvo. Koska tämän esityksen voimaantultua yleisesikuntaupseerin tutkinto poistuisi ja yleisesikuntaupseerin arvo olisi jatkossa tarkoitus saavuttaa suorittamalla yleisesikuntaupseerikurssi, kyseinen säännös olisi tarkoituksenmukaista muuttaa vastaamaan lainmuutosta. Asetukseen olisi syytä ottaa siirtymäsäännös, jonka mukaan asetuksen voimaan tullessa yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtavia opintoja jo suorittavaan sovellettaisiin asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällä varmistettaisiin se, että yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneet ja parhaillaan suorittavat olisivat oikeutettuja yleisesikuntaupseerin arvoon ehdotetusta muutoksesta huolimatta.

Sisäministeriön alaisen Rajavartiolaitoksen lainsäädännössä yleisesikuntaupseerin tutkinnon sisällössä ja asemassa mahdollisesti tehtävät muutokset heijastuvat lähinnä Rajavartiolaitoksen virkaan nimittämisen erityisiin edellytyksiin. Virkaan nimittämisen erityisten kelpoisuusehtojen perustana oleva lain tasoinen säännös sisältyy rajavartiolaitoksen hallinnosta annettuun lain (577/2005) 11 §:än, jolla delegoidaan tätä koskeva sääntely valtioneuvoston asetuksen tasolle. Delegointisäännöksen mahdollistama tarkempi sääntely on toteutettu rajavartiolaitoksesta annetussa valtioneuvoston asetuksen 6 luvussa, jossa on säädetty Rajavartiolaitoksen virkojen erityiset kelpoisuusehdot. Asetuksen 26 §:n 2 – 4 kohdissa viitataan yleisesikuntaupseerin tutkintoon. Kohtien 3 ja 4 osalta yleisesikuntaupseerin tutkinto on asetettu osaedellytykseksi muiden edellytysten ohella nimittämiseksi everstin ja kommodorin ja näitä ylempiin virkoihin. Kohdan 2 osalta yleisesikuntaupseerin tutkintoon kuuluvat osaopinnot ovat asetettu vaihtoehtoiseksi vaatimukseksi muiden vaatimusten ohessa esiuupseerin kelpoisuuteen. Mainittujen kohtien osalta pykälää olisi aihetta muuttaa puolustusvoimista annettua asetusta vastaavasti siten, että 3 ja 4 kohtien osalta yleisesikuntaupseerin tutkinnon sijaan edellytyksenä olisi suoritettu yleisesikuntaupseerikurssi. Sanamuodolla yleisesikuntaupseerin arvo viitattaisiin siihen, että pätevyysedellytyksen voisi täyttää niin yleisesikuntaupseerin tutkinnon, kuin kurssinkin suorittanut. Yleisesikuntaupseerin arvo esiintyy jo nykyisellään Maanpuolustuskorkeakoulusta annetussa asetuksessa ja on siten vakiintunut termi yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneelle. Toisen kohdan tarkoittaman esiuupseerin kelpoisuusvaatimuksesta tulisi harkita poistettavaksi maininta jatkotutkintoon kuuluvasta yleisesikuntaupseerin ensimmäisen opintovuoden hyväksytystä suorittamisesta, sillä yleisesikuntaupseerin opinnot eivät muodostaisi enää jatkotutkintoa, ja koska kohdassa mainittu vaihtoehtoinen pätevyysedellytys eli esiuupseerikurssin tulisi suoritetuksi osana upseerin ammatillisia jatko-opintoja. Esiupseerikurssi voidaan suorittaa joko itsenäisenä kurssina tai osana yleisesikuntaupseerikurssia. Kaikki sotatieteiden maisteritutkinnon suorittaneet Rajavartiolaitoksen upseerit suorittavat esiuupseerikurssin Puolustusvoimien upseereita vastaavasti. Yleisesikuntaupseerin opintoihin liittyvän pätevyysedellytyksen poistaminen poistaisi tarpeettoman päällekkäisyyden esiuupseerin kelpoisuusvaatimuksissa ja selkeyttäisi samalla lainkohdan muotoilua ja ymmärrettävyyttä. Asetuksen voimaantulosäännöksissä tulisi lisäksi harkita lisättäväksi maininta siitä, että yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtavia opintoja suorittavaan sovellettaisiin tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jotta muutos ei vaikuttaisi niiden upseereiden esiuupseerikelpoisuuteen, joiden yleisesikuntaupseerin pätevyteen johtavat opinnot olisivat asetuksen voimaantullessa kesken. Sisällöllisten muutosten lisäksi muutettaviin kohtiin olisi syytä tehdä tarvittavat nykyistä kieliasukäytäntöä vastaavat kielelliset muutokset Rajavartiolaitoksen nimiasun osalta.

Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinnoista säädetään yliopistolain 7 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksessa korkeakoulututkintojen järjestelmästä (464/1998). Asetuksen 8 §:ssä säädetään Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinnoista ja eräistä upseerin tutkinnosta. Pykälän 3 momentin mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkintoja ovat Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (612/2001) mukaisesti suoritettu yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto. Pykälän 3 momenttia olisi syytä muuttaa siten, että maininta yleisesikuntaupseerin tutkinnosta jatkotutkintona ja sitä myöten tarpeettomaksi jäävä viittaus valtioneuvoston asetukseen 621/2021 poistettaisiin momentista.

Maanpuolustuskorkeakoulun tutkintorakenteen yleisenä viitekehyksenä toimii laki tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (93/2017), jonka 2 §:n 2 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä (120/2017). Asetuksen liitteessä (425/2022) on määritetty tällä hetkellä sovellettavat tutkintojen, oppimäärien ja osaamiskokonaisuuksien sijoittuminen vaativuustasoille. Tällä hetkellä yleisesikuntaupseerin tutkinto on sijoitettu korkeimmalle tasolle 8, jolle sijoittuvat yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset jatkotutkinnot (lisenssiaatin ja tohtorin tutkinnot), sekä erikoislääkäriin, -hammaslääkäriin ja -eläinlääkäriin koulutukset. Esitetyllä tavalla tutkinnolle keskeisen opinnäytteen poistuessa yleisesikuntaupseerin opinnoista, on todennäköistä, että opintojen rinnasteisuus tässä järjestelmässä sijoittuisi yleisesikuntaupseerin tutkintoa alemmalle vaativuustasolle. Tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan lakia on sovellettava myös sellaisiin tutkintoihin rinnastettaviin tai muutoin laajoihin osaamiskokonaisuuksiin, joiden osaamistavoitteista säädetään laissa tai säädetään tai määrätään lain nojalla, jos ne ovat kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksena ammatissa tai tehtävässä toimimiseen tai muutoin liittyvät osaamisen kehittämiseen tai ammattitaidon parantamiseen. Tämä huomioiden olisi asiassa perusteita tarkistaa yleisesikuntaupseerin opintojen asemaa tässä järjestelmässä siirtämällä se tasolle 7, jossa on myös muut korkeimmat sotatieteelliset täydennystutkinnot.

Esitetyt asetusmuutokset olisi syytä saattaa voimaan yhdessä esitettyjen lakimuutosten kanssa 1.1.2025. Asetuksiin olisi myös syytä harkita lisättäväksi maininta siitä, että ennen asetusten voimaantuloa voidaan ryhtyä niiden täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2025.

Laki sisältäisi siirtymäsäännöksen, jonka mukaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain muutoksen voimaan tullessa upseerin virkaan johtavia opintoja jo suoritettavaan sovellettaisiin lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ehdotetulla siirtymäsäännöksellä olisi tarkoitus mahdollistaa yleisesikuntaupseerin tutkintoa jo lain voimaantullessa suorittavien tutkinnonsuoritusoikeus ilman muutoksia tutkinnon luonteeseen tai sen sisältöön. Lain voimaan tultua yleisesikuntaupseeriopinnot aloitettaviin sovellettaisiin esitetyn lain säännöksiä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaan liittyy perustuslain 119 §:n 2 momentissa tarkoitettua julkisen vallan käyttöä. Nyt esitetyt muutokset eivät kuitenkaan vaikuta Maanpuolustuskorkeakoululle asetettuihin julkisen vallankäytön tehtäviin niitä laajentavasti tai supistavasti.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin perusteella yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Esityksessä on pyritty säätämään tutkinnon aseman muutoksesta ja vaikutuksista täsmällisesti ja kattavasti. Esitetyissä muutoksissa on pyritty huomioimaan ennen uudistusta ja uudistuksen jälkeen tutkinnon ja yleisesikuntaupseerikurssin vertailukelpoisuus sekä niiden rinnastuminen toisiinsa siten, että opinnot suorittaneet henkilöt ovat jatkossa työelämässä tasa-arvoisessa asemassa hakeutuessaan eteenpäin urallaan. Esitetyt muutokset vastaavat paremmin myös Naton ja sen verrokkijäsenmaiden upseerien koulutusjärjestelmiä, mikä edistäisi toteutuessaan sotilaskoulutuksen vertailtavuutta ja näin myös perustuslain 18 §:ssä tarkoitettua oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen, kun esitetty muutos mahdollistaisi joustavammin suomalaisten upseerien hakeutumisen Naton hallintorakenteen eri tehtäviin.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti, 29 §:n 1 momentti sekä 33 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 16 §:n 1 momentti laissa 443/2019 ja 33 §:n 3 momentti laissa 934/2015, seuraavasti:

6 §

Tutkinnot

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan suorittaa:

3) sotatieteiden tohtorin tutkinto, joka on jatkotutkinto.

16 §

Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä upseerin virkaan johtaviin opintoihin asetettavat lisävaatimukset

Kelpoinen opiskelijaksi sotatieteellisiin opintoihin, jotka johtavat pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon, on henkilö, joka on suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tarkoitetun tutkinnon tai saanut ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin tai jolla Maanpuolustuskorkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten vastaavat tiedot ja valmiudet.

17 §

Kelpoisuus yleisesikuntaupseerikurssille ja jatkotutkintoon johtaviin opintoihin

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat yleisesikuntaupseerin kurssin suorittamiseen, on henkilö, joka on suorittanut sotatieteiden maisterin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä yleisesikuntaupseerikurssia suorittamaan voidaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja jolla muutoin todetaan olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat sotatieteiden tohtorin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut sotatieteiden maisterin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

29 §

Palvelussitoumukset

Upseerin virkaan johtaviin sotatieteellisiin ja sotilasammattillisiin opintoihin hyväksytyt sekä Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai puolustusministeriön virassa olevat on annettava kirjallinen sitoumus siitä, että hän palvelee koulutustaan vastaavassa puolustusministeriön, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen virassa tietyn vähimmäisajan (*sitoumusajaksi*). Sitoumusajan pituus on sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään kolme vuotta, yleisesikuntaupseerikurssin suorittamisesta lukien enintään kolme vuotta sekä lentäjäksi ja tähtystäjäksi opiskelevan sotilasvirkaan koulutettavan oppilaan osalta yhteensä enintään 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Sitoumus koskee yleisesikuntaupseerikurssin ja tohtorin tutkinnon osalta vain täysin palkkaeduin tapahtuvaa opiskelua. Koulutuksesta aiheutuvia kohtuullisia kustannuksia vastaavista sitoumusajoista säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

33 §

Muutoksenhaku

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain voimaan tullessa yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtavia opintoja jo suoritettavaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 19.9.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Puolustusministeri Antti Häkkinen

Laki

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti, 29 §:n 1 momentti sekä 33 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 16 §:n 1 momentti laissa 443/2019 ja 33 §:n 3 momentti laissa 934/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tutkinnot

Tutkinnot

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan suorittaa:

Maanpuolustuskorkeakoulussa voidaan suorittaa:

3) yleisesikuntaupseerin tutkinto ja sotatieteiden tohtorin tutkinto, jotka ovat jatkotutkintoja.

3) *sotatieteiden tohtorin tutkinto, joka on jatkotutkinto.*

16 §

16 §

Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä upseerin virkaan johtaviin opintoihin asetettavat lisävaatimukset

Kelpoisuus korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä upseerin virkaan johtaviin opintoihin asetettavat lisävaatimukset

Kelpoinen opiskelijaksi sotatieteellisiin opintoihin, jotka johtavat pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon, on henkilö, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005) tarkoitetun tutkinnon tai saanut ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin tai jolla Maanpuolustuskorkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten vastaavat tiedot ja valmiudet.

Kelpoinen opiskelijaksi sotatieteellisiin opintoihin, jotka johtavat pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon, on henkilö, joka on suorittanut *ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019)* tarkoitetun tutkinnon tai saanut ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin korkeakouluopintoihin tai jolla Maanpuolustuskorkeakoulu toteaa muutoin olevan opintoja varten vastaavat tiedot ja valmiudet.

17 §

Kelpoisuus jatkotutkintoon johtaviin opintoihin

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat yleisesikuntaupseerin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut sotatieteiden maisterin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä voidaan yleisesikuntaupseerin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja jolla muutoin todetaan olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat sotatieteiden tohtorin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut yleisesikuntaupseerin tutkinnon. Erityisistä syistä voidaan sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan hyväksyä hakija, jolla on Maanpuolustuskorkeakoulussa tai muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

29 §

Palvelussitoumukset

Upseerin virkaan johtaviin sotatieteellisiin ja sotilasammattillisiin opintoihin hyväksytyt samoin kuin puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen tai puolustusministeriön virassa olevan on annettava kirjallinen sitoumus siitä, että hän palvelee koulutustaan vastaavassa puolustusministeriön, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virassa tietyn vähimmäisajan (*sitoumusaika*). Sitoumusajan pituus on sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittamisesta enintään kolme

17 §

Kelpoisuus yleisesikuntaupseerikurssille ja jatkotutkintoon johtaviin opintoihin

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat yleisesikuntaupseerikurssin suorittamiseen, on henkilö, joka on suorittanut sotatieteiden maisterin tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä voidaan yleisesikuntaupseerikurssia suorittamaan voidaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja jolla muutoin todetaan olevan opintoja varten riittävät tiedot ja valmiudet.

Kelpoinen opiskelijaksi opintoihin, jotka johtavat sotatieteiden tohtorin tutkintoon, on henkilö, joka on suorittanut *sotatieteiden maisterin* tutkinnon Maanpuolustuskorkeakoulussa. Erityisistä syistä sotatieteiden tohtorin tutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä hakija, jolla on muussa korkeakoulussa suoritettu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

29 §

Palvelussitoumukset

Upseerin virkaan johtaviin sotatieteellisiin ja sotilasammattillisiin opintoihin hyväksytyt sekä Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai puolustusministeriön virassa olevan on annettava kirjallinen sitoumus siitä, että hän palvelee koulutustaan vastaavassa puolustusministeriön, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen virassa tietyn vähimmäisajan (*sitoumusaika*). Sitoumusajan pituus on sotatieteiden maisterin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden tohtorin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään neljä vuotta, sotatieteiden kandidaatin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään kolme vuotta, yleisesikuntaupseerikurssin suorittamisesta

vuotta, yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittamisesta lukien enintään kolme vuotta sekä lentäjäksi ja tähystäjäksi opiskeleva sotilasvirkaan koulutettavana oppilaana ja virassa yhteensä enintään 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Sitoumus koskee tohtorin ja yleisesikuntaupseerin tutkinnon osalta vain täysin palkkaeduin tapahtuvaa opiskelua. Koulutuksesta aiheutuvia kohtuullisia kustannuksia vastaavista sitoumusajoista säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

lukien enintään kolme vuotta sekä lentäjäksi ja tähystäjäksi *opiskelevan* sotilasvirkaan *koulutettavan oppilaan osalta* yhteensä enintään 14 vuotta koulutuksen alkamisesta lukien. Sitoumus koskee *yleisesikuntaupseerikurssin ja tohtorin* tutkinnon osalta vain täysin palkkaeduin tapahtuvaa opiskelua. Koulutuksesta aiheutuvia kohtuullisia kustannuksia vastaavista sitoumusajoista säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

33 §

Muutoksenhaku

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

33 §

Muutoksenhaku

Muuhun päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Opintosuoritusten arvostelua koskevaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla. *Muutoksenhausta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtavia opintoja jo suorittavaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valtioneuvoston asetus

Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 ja 14 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen (1124/2008) 13 § ja sen edellä oleva väliotsikko, sekä
muutetaan asetuksen 14 § seuraavasti:

14 §

Yleisesikuntaupseerin arvo

Yleisesikuntaupseerikurssin suorittaneella upseerilla on yleisesikuntaupseerin arvo.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän asetuksen voimaan tullessa yleisesikuntaupseerin tutkinnon suorittaneeseen tai siihen johtavia opintoja suorittavaan sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetus

puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (375/2003) 6 §:n 1 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on asetuksessa 981/2016, seuraavasti:

6 §

Virkojen erityiset kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena on, sen lisäksi, mitä valtioneuvoston ohjesäännön 43 §:ssä virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään:

4) osastoesiupseerilla sotatieteiden maisterin tutkinto ja sotilasammattilliset opinnot tai upseerin tutkinto sekä perehtyneisyys viran tehtäväalaaan ja vanhemmalla osastoesiupseerilla lisäksi yleisesikuntaupseerin arvo.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____ .
Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetus

puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan Puolustusvoimista annetun valtioneuvoston asetuksen (1319/2007) 9 §:n 3 momentti, seuraavasti:

9 §

Upseerin erityiset kelpoisuusvaatimukset

Everstin, kommodorin ja sitä ylemmän upseerin virkaan vaaditaan upseerin virkaan 1 momentissa edellytettävien kelpoisuusvaatimusten lisäksi yleisesikuntaupseerin arvo.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetus

rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 26 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (651/2005) 26 §:n 1 momentin 2–4 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 2 kohta asetuksessa 561/2017 ja 4 kohta asetuksessa 1128/2009, seuraavasti:

26 §

Upseerin erityiset kelpoisuusvaatimukset

Rajavartiolaitoksessa:

2) esiuupseerin kelpoisuusvaatimuksena on nuoremmalta upseerilta vaadittavan tutkinnon lisäksi esiuupseerikurssi ja palveluskokemusta yhdessä hallintoyksikössä nuoremmalta upseerilta vaadittavan tutkinnon lisäksi yleisesikuntaupseerin arvo ja palveluskokemusta kahdessa hallintoyksikössä sekä käytännössä osoitettu johtamistaito;

3) everstin ja kommodorin kelpoisuusvaatimuksena on nuoremmalta upseerilta vaadittavan tutkinnon lisäksi yleisesikuntaupseerin arvo ja palveluskokemusta kahdessa hallintoyksikössä sekä käytännössä osoitettu johtamistaito;

4) Rajavartiolaitoksen päällikön ja apulaispäällikön sekä kenraalin ja amiraalin kelpoisuusvaatimuksena on yleisesikuntaupseerin arvon lisäksi johtamiskokemusta hallintoyksikön päällikön tehtävässä tai vähintään vastaavan tasoisessa rajaturvallisuuden ylläpitämiseen liittyvässä kansainvälisessä tehtävässä sekä Rajavartiolaitoksen palveluksessa käytännössä osoitettu hyvä johtamistaito.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän asetuksen voimaan tullessa yleisesikuntaupseerin tutkintoon johtavia opintoja suorittavaan sovelletaan tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetus

korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen 8 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 8 §:n 3 momentti sellaisena, kuin se on asetuksessa 426/2005, seuraavasti:

8 §

Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinnot ja eräät upseerin tutkinnot

Maanpuolustuskorkeakoulun jatkotutkinto on maanpuolustuskorkeakoulusta annetun asetuksen mukaisesti suoritettu sotatieteiden tohtorin tutkinto. Aiemmin voimassa olleiden säännösten mukaan suoritettut yleisesikuntaupseerin tutkinnot vastaavat tasoltaan vähintään ylempää korkeakoulututkintoa.

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetus

tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti *muutetaan* tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liite, sellaisena kuin se on asetuksessa 425/2022, seuraavasti:

Kansallinen vaatavuustaso / eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen taso	Tutkinnot, oppimäärät ja muut osaamiskokonaisuudet
<p>Taso 1</p> <p>Hallitsee yleistiedot ja perustaidot, joita vaaditaan opiskelua varten sekä yksinkertaisten tehtävien suorittamiseksi selkeässä toimintaympäristössä suoran valvonnan alaisena.</p> <p>Ottaa ohjattuna vastuuta oppimisestaan. Viestii suullisesti ja vastaa yksinkertaiseen kirjalliseen viestintään omalla äidinkielellään.</p>	
<p>Taso 2</p> <p>Hallitsee monipuoliset yleistiedot sekä kognitiiviset ja käytännön perustaidot, joita vaaditaan, jotta pystyy hyödyntämään näitä tietoja tehtävien suorittamiseksi ja ongelmien ratkaisemiseksi. Noudattaa sääntöjä ja käyttää monipuolisia välineitä ja työkaluja itsenäisyyttä vaativassa valvotussa toimintaympäristössä.</p> <p>Kantaa vastuuta ja toimii oma-aloitteisesti.</p> <p>Ottaa vastuuta oppimisestaan. Valmius elinikäiseen oppimiseen. Osaa toimia tutussa opiskelu- ja työyhteisössä. Viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti eri tilanteissa ja tuottaa tekstejä äidinkielellään. Valmius vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja ainakin yhdellä vieraalla kielellä.</p>	<p>Perusopetuksen oppimäärä</p> <p>Työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)</p>

<p>Taso 3</p> <p>Hallitsee oman työ- tai opintoalansa tietoperustan, periaatteet, prosessit ja yleiset käsitteet sekä tietyt kognitiiviset ja käytännön taidot, joita vaaditaan tehtävien suorittamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen. Valitsee ja soveltaa perusmenetelmiä, -työkaluja, -materiaaleja ja -informaatiota. Mukauttaa toimintansa olosuhteisiin ja toimintaympäristöön ratkaistessaan ongelmia.</p> <p>Vastaa omien tehtäviensä loppuun suorittamisesta ja toimii turvallisesti työ- tai opiskeluyhteisössä. Valmiudet toimia tehtävissään aloitteellisesti ja vastuullisesti. Ymmärtää työelämän ja yritystoiminnan merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle. Arvioi omaa osaamistaan sekä työhön tai opiskeluun liittyviä toimia, taitoja ja valintoja.</p> <p>Valmius elinikäiseen oppimiseen. Osaa toimia tutussa opiskelu- ja työyhteisössä. Viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti eri tilanteissa ja tuottaa monipuolisia tekstejä äidinkielellään. Valmius vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja ainakin yhdellä vieraalla kielellä myös kansainvälisesti.</p>	<p>Lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) (31.7.2022 saakka)</p> <p>Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) (31.7.2022 saakka)</p> <p>Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä</p> <p>Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)</p> <p>Kansanopistojen oppivelvollisille suunnattu vapaaan sivistystyön koulutus</p>
<p>Taso 4</p> <p>Hallitsee oman työ- tai opintoalansa tietoperustan laajoissa asiayhteyksissä sekä tietyt kognitiiviset ja käytännön taidot sekä ilmaisukyvyyn ja hyödyntää näitä tietoja ja taitoja ratkaistaessa oman alan erityisongelmia ja suorittaessaan alan tehtäviä. Työskentelee itsenäisesti yleensä ennustettavissa, mutta mahdollisesti muuttuvissa toimintaympäristöissä.</p> <p>Vastaa omien tehtäviensä loppuun suorittamisesta sekä toimii turvallisesti ja vastuullisesti työyhteisössä. Toimii taloudellisesti, tuloksellisesti ja suunnitelmallisesti sekä järjestelee työnsä huomioiden muut toimijat. Kykenee valvomaan muiden suorittamia rutiinitehtäviä. Valmiudet toimia yrittäjämäisesti toisen palveluksessa tai alan itsenäisenä yrittäjänä. Arvioi omaa osaamistaan ja tehtäväaluettaan ja parantaa työhön tai opintoihin liittyviä toimia. Kehittää itseään ja työtään.</p> <p>Valmius elinikäiseen oppimiseen. Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa eettisten periaatteiden</p>	<p>Lukion oppimäärä</p> <p>Ylioppilastutkinto</p> <p>Ammatilliset perustutkinnot</p> <p>Ammattitutkinnot</p> <p>Rikosseuraamusalan tutkinto</p> <p>Pelastajatutkinto</p> <p>Hätäkeskuspäivystäjätutkinto</p> <p>Rajavartijan peruskurssi</p> <p>Aliupseerin perustason opintokokonaisuus</p>

<p>mukaisesti. Viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti eri tilanteissa ja tuottaa monipuolisia, myös alaan liittyviä, tekstejä äidinkielellään. Viestii toisella kotimaisella kielellä ja on vuorovaikutuksessa omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä myös kansainvälisesti.</p>	
<p>Taso 5</p> <p>Hallitsee oman alansa laaja-alaisen ja/tai erikoistuneen tietoperustan sekä kognitiiviset ja käytännön taidot sekä ilmaisukyvyyn ja hyödyntää näitä tietoja ja taitoja ratkaistessaan luovasti abstrakteja ongelmia ja suorittaessaan alan tehtäviä. Ymmärtää ammatillisten tehtäväalueiden sekä alan ja eri alojen rajapinnat ja yhteydet laajempiin kokonaisuuksiin.</p> <p>Toimii alansa erikoisosaajana ja kehittää toimintaa, tuotteita ja/tai palveluita. Johtaa ja valvoo tarvittaessa toimintaympäristöjä ja toimintoja, jotka muuttuvat ennakoimattomasti. Opastaa muita ja valvoo muiden suorittamia tehtäviä. Hyvä valmius toimia alan itsenäisenä yrittäjänä. Arvioi ja kehittää omia ja muiden suorituksia ja työtä.</p> <p>Valmius elinikäiseen oppimiseen. Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa eettisten periaatteiden mukaisesti. Viestii suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle äidinkielellään. Viestii toisella kotimaisella kielellä ja on vuorovaikutuksessa omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä myös kansainvälisesti.</p>	<p>Erikoisammattitutkinnot</p> <p>Alipäällystötutkinto (pelastusala)</p> <p>Lennonjohdon perustutkinto</p> <p>Lennonjohdon perustutkinto (31.12.2017 saakka)</p> <p>Aliupseerin yleistason (1 ja 2) opintokokonaisuus</p> <p>Aliupseerin mestaritason opintokokonaisuus</p>
<p>Taso 6</p> <p>Hallitsee laaja-alaiset ja edistyneet oman alansa tiedot, joihin liittyy teorioiden, keskeisten käsitteiden, menetelmien ja periaatteiden kriittinen ymmärtäminen ja arvioiminen. Ymmärtää ammatillisten tehtäväalueiden ja/tai tieteenalojen kattavuuden ja rajat. Hallitsee edistyneet kognitiiviset ja käytännön taidot, jotka osoittavat asioiden hallintaa, kykyä soveltaa ja kykyä luoviin ratkaisuihin ja toteutuksiin, joita vaaditaan erikoistuneella ammatti-, tieteen- tai taiteen alalla monimutkaisten tai ennakoimattomien ongelmien ratkaisemiseksi.</p> <p>Työskentelee itsenäisesti alan asiantuntijatehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä tai toimii yrittäjänä. Johtaa monimutkaisia ammatillisia toimia tai hankkeita. Kykenee päätöksentekoon</p>	<p>Ammattikorkeakoulututkinnot</p> <p>Alemmat korkeakoulututkinnot</p> <p>Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt</p> <p>Kirkon erityiskoulutukset</p> <p>Pastoraalitutkinto</p>

<p>ennakoimattomissa toimintaympäristöissä. Vastaa oman osaamisensa arvioinnin ja kehittämisen lisäksi yksittäisten henkilöiden ja ryhmien kehityksestä.</p> <p>Valmius elinikäiseen oppimiseen. Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa huomioiden yhteisölliset ja eettiset näkökulmat. Viestii hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle äidinkielellään. Viestii ja on vuorovaikutuksessa toisella kotimaisella kielellä sekä kykenee kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä.</p>	
<p>Taso 7</p> <p>Hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. Ymmärtää oman ja muiden alojen rajapintojen tietoihin liittyviä kysymyksiä ja tarkastelee niitä ja uutta tietoa kriittisesti. Ratkaisee vaativia ongelmia myös luovin toteutuksin tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa, jossa kehitetään uusia tietoja ja menettelyjä sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja.</p> <p>Työskentelee itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä tai toimii yrittäjänä. Johtaa ja kehittää monimutkaisia, ennakoimattomia ja uusia strategisia lähestymistapoja. Johtaa asioita ja/tai ihmisiä. Arvioi yksittäisten henkilöiden ja ryhmien toimintaa.</p> <p>Kartuttaa oman alansa tietoja ja käytäntöjä ja/tai vastaa muiden kehittymisestä.</p> <p>Valmius elinikäiseen oppimiseen. Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa huomioiden yhteisölliset ja eettiset näkökulmat. Viestii hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle äidinkielellään. Viestii ja on vuorovaikutuksessa toisella kotimaisella kielellä sekä kykenee vaatimaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä.</p>	<p>Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot</p> <p>Ylemmät korkeakoulututkinnot</p> <p>Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erikoistumiskoulutukset, joiden kohderyhmänä ovat ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt</p> <p>Ylempi pastoraalitutkinto</p> <p>Esiupseerikurssi</p> <p>Sotatalouden ja tekniikan lisäopinnot</p> <p>Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyys</p> <p>Yleisesikuntaupseerikurssi</p>
<p>Taso 8</p> <p>Hallitsee laajat kokonaisuudet ja asiayhteydet. Hallitsee edistyneimmät ja/tai erikoistuneimmat sekä</p>	

<p>syvällisimmät tiedot, taidot ja/tai teorit, jotka sijoittuvat oman alan edistyneimmälle ja /tai erikoistuneimmalle tasolle ja alojen väliselle rajapinnalle. Soveltaa asioita luovasti. Luo uutta tietoa hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Tekee itsenäistä ja luotettavaa tieteellistä tai taiteellista ja ammatillista tutkimustyötä. Kehittää ammatillisia tehtäväalueita ja/tai tieteen- tai taiteen alaa. Kehittää ja soveltaa uusia ideoita, teorioita, lähestymistapoja tai prosesseja vaativimmissa toimintaympäristöissä.</p> <p>Työskentelee itsenäisesti alan vaativimmissa asiantuntijatehtävissä ja kansainvälisessä yhteistyössä tai toimii yrittäjänä. Johtaa asioita ja/tai ihmisiä. Tekee sellaisia synteesejä ja kriittisiä arviointeja, joita vaaditaan monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseen tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa. Laajentaa ja uudelleen määrittää tietoja tai ammattikäytäntöjä.</p> <p>Kartuttaa oman alansa tietoja ja/tai vastaa muiden kehittämisestä. Valmius elinikäiseen oppimiseen. Toimii erilaisten ihmisten kanssa opiskelu- ja työyhteisössä sekä muissa ryhmissä ja verkostoissa huomioiden yhteisölliset ja eettiset näkökulmat. Viestii hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä tiedeyhteisölle että yleisölle oman tutkimusalan ja koko tieteenalan ja/tai ammattialan kysymyksistä äidinkielellään. Viestii ja on vuorovaikutuksessa toisella kotimaisella kielellä sekä kykenee vaatimaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen omalla alallaan ainakin yhdellä vieraalla kielellä.</p>	<p>Yliopistojen ja Maanpuolustuskorkeakoulun tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot (lisansiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot)</p> <p>Erikoiseläinlääkärin tutkinto</p> <p>Erikoislääkärikoulutus</p> <p>Erikoishammaslääkärikoulutus</p>
--	--